

FRANKFORT a. d. MAIN is een der oudste steden van Europa, en bewaart in de zg.

„Altstad“ nog vele herinneringen aan dien ouderdom. Wie dwaalt door het oude Frankfort, ontmoet telkens nog stadsgedeelten, waar men zich in de middel-eeuwen waant. De geschiedenis dezer stad is een zeer belangrijke! In 793 wordt Frankfort voor het eerst vermeld, en heet dan Franconofurd. Deze plaats ontstond waarschijnlijk uit een militair station der Romeinen, en was reeds ten tijde der Merovingers zeer sterk bevolkt. Het schijnt zijn naam te hebben ontvangen van Karel den Grooten, die hier op een ondiepe plaats (Furt) met zijn legers over de Main trok en de aan gene zijde gelegerde Saksen versloeg. Karel de Grooten deed zich hier ook een hof bouwen in den geest van het Valkhof te Nijmegen, den Koningshof, gelegen op de plaats van de tegenwoordige St. Leonhardskerk, en hield hier in 794 eene kerkvergadering, op welke o.a. het adoptianisme veroordeeld en de beeldendienst verworpen werd. Lodewijk de Vrome koos Frankfort tot zijne residentie, liet zich hier een paleis bouwen en omgaf de stad in 838 met muren en grachten. Onder de latere Karolingers nam de stad nog gedurig in aanzien toe, en na het verdrag van Verdun (843) werd zij tot hoofdstad van het Oostfrankische rijk verheven.

Het veelvuldig verwijlen der keizers en koningen te Frankfort, de vele hier gehouden rijksdagen en kerkvergaderingen, de oprichting van een geestelijk stift en de aanzienlijke schenkingen aan de kerk aldaar, verschaften de stad een groote mate van invloed en nadat in 1152 Keizer Frederik hier gekozen was geworden, kreeg zij stemrecht in de duitsche koningskeuze. In 1245 werd Frankfort vrije rijksstad. De stad stond aanvankelijk onder een keizerlijken gouverneur, weldra stelde de bevolking echter burgemeesters en een burgeraad aan en ten slotte werd de waardigheid van gouverneur gedurende het tusschenbestuur in 1257 opgeheven en aan Frankfort zelfbestuur toegestaan. In 1356 werd door de Gouden bul, die nog in het historisch museum bewaard wordt, Frankforts kiesrecht in de koningskeuze bevestigd en sinds Maximiliaan II (1562) werden alle keizers hier gekroond. In den dertig-jarigen (1635), en zeven-jarigen oorlog (1759—62), alsmede in de fransche oorlogen (1792, 1796, 1799, 1800 en 1806) had de stad zwaar te lijden. In 1806 werd de stad met haar gebied aan den vorst-primas van den Rijnbond — Karel van Dalberg — gegeven en in 1810 vormde Napoleon ten behoeve van Dalberg uit Frankfort, Hanau, Fulda, Wetzten en Aschaffenburg het groot-hertogdom Frankfort. Bij de nieuwe indeeling der Duitsche landen in 1815, werd Frankfort een vrijstad en in 1816 zetel van den Duitschen Bond; 18 October 1816 kreeg Frankfort een nieuwe grondwet. 3 April 1833 had te Frankfurt een studenten-oproer plaats, bekend onder den naam van Frankfurter Attentat, bestuurd door poolse revolutionairen en door de boeren uit den omtrek ondersteund. Doel was den Bondsdag te verjagen, aanleiding de door dit lichaam genomen maatregelen tegen de pers. De opstandelingen bestormden tal van openbare gebouwen, doch werden weldra door de troepen uiteengegreden en voor een deel gevangen genomen. In 1836 sloot de stad zich bij de kolonie aan. In April 1848 vergaderde in Frankfort het z.g. „Voor-parlement“, en van 1848 tot Mei 1849 hield hier de Duitsch-Nationale Vergadering hare beraadslagingen, waardoor de stad eenigen tijd het middelpunt van het politieke leven in Deutschland was. Gedurende de jaren 1848—'49 hadden te

FRANKFORT AAN DE MAIN

Frankfort tal van oproerige bewegingen plaats, die telkens met wapengeweld werden onderdrukt. In 1863 kwamen hier op uitnoodi-

ging van den keizer van Oostenrijk de Duitsche vorsten bijeen, teneinde over eene hervorming der bondsgrondwet te beraadslagen; de besprekingen leidden echter niet tot een resultaat. Bij het uitbreken van den oorlog van 1866 schaarde de stad zich aan de zijde der vijanden van Pruisen, waarop zij 16 Juli door generaal Vogel von Falckenstein bezet werd en haar een oorlogsbelasting van zes miljoen gulden werd opgelegd. Bij patent van 18 October 1866 werd Frankfort bij Pruisen ingelijfd en met het omgelegen gebied tot een kreits vereenigd; sinds Juni 1885 vormt de stad een zelfstandig district. 10 Mei 1871 werd te Frankfort de vrede gesloten die een eind maakte aan den Fransch-Duitschen oorlog.

Het eigenlijk Frankfort breidt zich uit aan den rechter-, langzaam oplopenden oever van de Main, en is door vijf bruggen verbonden met het aan den anderen oever gelegen gedeelte, Sachsenhausen; de oude stad ligt binnen de grenzen die in de 12de eeuw aan de stad werden gegeven; dit gedeelte kenmerkt zich doordat de straatnamen meestal op „Graben“ eindigen; de vestingwerken (17de eeuw) werden in 1804—'12 geslecht, waarna de stad zich naar alle zijden snel uitbreidde. Onder de bruggen over de Main is de steenen Alte Mainbrücke (265 M. lang, 14 bogen), met het standbeeld van Karel den Grooten, e oudste; zij werd omstreeks 1150 gebouwd en in de jaren 1342 en 1741 verbouwd. De oude stad bevat nog tal van nauwe, donkere, sombere straten en stegen met zeer oude huizen, de overige deelen der stad hebben geheel een modern karakter, en de Zeil, de Neue Mainzer Strasse, de Kaizer- en Friedenstrasse bevat tal van paleis-achtige gebouwen; de donkere, sombere Judengasse (Jodenbuurt), tot 1806 het eenige deel der stad waar Israëlieten werden geduld, is thans op het huisje der familie Rothschild na verdwenen; in de plaats is een ruime straat (Börnestrasse) verzezen. Op de Rossmarkt staat een Gutenberg-monuement (in 1858 onthuld), bestaande uit een groote fontein-groep, voorstellende Gutenberg met Schöffer en Fust, en aan den voet personificaties der theologie, poëzie, natuurwetenschappen en industrie (in 1892 vernieuwd); op 't aangrenzende Goetheplein staat sinds 1844 een standbeeld van Goethe (het werk van Schwanthaler), en op de Schillerplatz een naar Diekmann's model in 1863 gegoten standbeeld van Schiller; op den Römerberg, dien nog op het einde der 18de eeuw geen Israëliet betreden mocht en waarop oudtijds na de keizerkroningen volksfeesten plaats hadden, bevindt zich de Justitiafontein, in 1543 voltooid, in 1611 met een steenen Justitia versierd, in 1887 vernieuwd; op het voormalig Peterskerkhof een oorlogsmonument voor de in 1870—'71 gevallen; vóór de Friedbergerpoort het Hessenmonument ter gedachtenis aan de op 2 Dec. 1792 bij de bestorming van het door de Franschen ingenomen Frankfort gesneuvelden; op andere punten der stad staan nog standbeelden of bustes van Schopenhauer, Senckenberg, Börne, Bethman, ruitersstandbeeld van keizer Wilhelm I (1896), enz. enz.

Hierboven gaven wij eenige bijzonderheden over de stad en hare geschiedenis. Wie echter werkelijk iets van de stad wil leeren kennen, moet aan Frankfort een bezoek brengen. Dan zal hij, wandelend langs de Main of dwalend door de oude stad, zich soms verbeelden in de middeleeuwen verplaatst te zijn.

V. D. H.

Oud straatje te Frankfort.

Frankfort aan de Main.

(Naar een ets.)